

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod:	31 Gorffennaf 2018
Aelodau Cabinet:	Y Cyngorydd Peredur Jenkins / Y Cyngorydd Dilwyn Morgan
Swyddog Cyswllt:	Dafydd Edwards, Pennaeth Cyllid
Rhif Ffôn Cyswllt:	34668
Teitl yr Eitem:	Rhyddhad Dewisol Rhag Treth Cyngor i Bobl Ifainc yn Gadael Gofal

Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Yn unol â hawliau'r Cyngor dan Adran 13A(1)(c) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, caniatáu eithriad llawn rhag talu Treth Cyngor i bobl ifanc yn gadael gofal tan y maent yn 25 mlwydd oed, ar ôl ystyried unrhyw ddisgowntiau, eithriadau a/neu Ostyngiad Treth Cyngor y maent eisoes yn deilwng iddynt.

Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

1. Mae Adran 13A(1)(c) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn rhoi grym dewisol cyffredinol i awdurdodau bilio megis Cyngor Gwynedd i leihau atebolrwydd am Dreth Cyngor mewn perthynas ag unrhyw berson, neu grŵp o bobl, yn ychwanegol i unrhyw ddisgowntau ac eithriadau cenedlaethol perthnasol.
2. Mae Adran 67 Deddf 1992 yn rhestru'r adrannau hynny o'r Ddeddf ble'r Cyngor Llawn yn unig all benderfynu arnynt. Gan nad yw Adran 13A(1)(c) yn ymddangos ar y rhestr yma, gall y Cabinet wneud penderfyniad i ganiatáu rhyddhad dan yr Adran hon.
3. Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae nifer o awdurdodau bilio yng Nghymru wedi penderfynu caniatáu eithriad llawn rhag talu'r Dreth Gyngor i bobl ifanc sy'n gadael gofal (rhai hyd nes y bydd y person yn 21 mlwydd oed, eraill nes bydd y person yn 25). Mae hyn wedi dilyn nifer o adroddiadau ac ymgyrchoedd (er enghraifft, gan Gymdeithas y Plant), sydd wedi nodi amrywiaeth o anfanteision unigryw y mae'r rhai sy'n gadael gofal yn cael profiad ohonynt, a'u natur fregus mewn perthynas â dyledion Treth Cyngor.
4. Rhoddwyd sylw i'r mater hwn gan y Panel Rhiantu Corfforaethol yn ei gyfarfod yn Ebrill 2018. Nodwyd yn y cyfarfod y rhoddwyd sylw i'r mater gan Gomisiynydd Plant Cymru yn dilyn ei hadroddiad 'Breuddwydion Cudd', gyda'r bwriad o osgoi sefyllfaoedd ble mae pobl ifanc sy'n ceisio sefydlu eu hunain yn annibynnol ar ôl gadael gofal yn mynd i ddyledion Treth Cyngor. Cytunoedd y Panel i gefnogi'r cais bod y Cabinet yn caniatáu rhyddhad o'r fath.

RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

5. Mae trosglwyddiad person ifanc allan o ofal a dod yn oedolyn yn hynod o anodd ac mae rheoli arian am y tro cyntaf heb gymorth gan y teulu yn gadael y rhai sy'n gadael gofal mewn perygl gwirioneddol o syrthio i ddyled.
6. Mae gan y Cyngor gyfrifoldeb fel Rhiant Corfforaethol i gefnogi pobl ifanc yn ei ofal. Mae rhiantu corfforaethol yn swyddogaeth statudol y Cyngor. Yr egwyddor sylfaenol yw y bydd pob awdurdod lleol yn ceisio'r un canlyniadau ar gyfer pobl ifanc mewn gofal y byddai pob rhiant da'n eu dymuno ar gyfer eu plant eu hunain.
7. Mae'r Cyngor yn ei rôl fel rhiant corfforaethol cyfrifol yn derbyn ac yn ceisio cymorth pellach i bobl ifanc sydd wedi gadael gofal i allu byw'n annibynnol fel oedolion. Un o'r camau y gellid eu cymryd yw darparu rhyddhad dewisol o Dreth Cyngor ar gyfer rhai sy'n gadael gofal. Byddai'r cynllun arfaethedig yn lleihau i ddim y Treth Cyngor mae'r rhai sydd wedi gadael gofal yn ei dalu, fel nad yw'r Dreth Cyngor sy'n ddyledus i Gyngor Gwynedd (a'r awdurdodau praeseptio – Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd a chynghorau cymuned) yn dod yn ddyled broblemus iddynt.
8. Egwyddorion y Cynllun Rhyddhad Trethi arfaethedig i'r rhai sy'n gadael gofal yw:
 - Mae'r person ifanc wedi gadael gofal a rhwng 18 a 25 mlwydd oed, a nid ydynt wedi eu heithrio am unrhyw reswm arall;
 - Disgwylir y bydd "person ifanc wedi gadael gofal" yn y cyd-destun hwn yn golygu person ifanc sydd o fewn Categori 3 (rhywun 18 oed neu drosodd sy'n gadael gofal) neu 4 (person ifanc sy'n ailgysylltu â gofal at ddibenion addysg neu hyfforddiant) fel a ddiffinnir gan Adran 104 Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 neu, os ydynt rhwng 21 a 25 mlwydd oed, roeddynt o fewn Categori 3 and 4 pan ddaethant yn 21 mlwydd oed.
 - Lle mae un o bobl ifanc wedi gadael gofal Gwynedd yn symud allan o ardal y Cyngor, gellir gwneud cais newydd am y rhyddhad petaent yn dychwelyd cyn eu penblwydd yn 25.
9. Bydd y rhyddhad yn gweithredu fel a ganlyn:
 - Bydd y rhyddhad ond ar gael i breswylwyr y mae Awdurdod Lleol wedi cynnal cyfrifoldeb rhiantu corfforaethol amdanynt ar y pwynt y mae'r person ifanc yn gadael gofal;
 - Mae'r person ifanc wedi gadael gofal yn byw ac yn atebol am Dreth Cyngor yng Ngwynedd;
 - Bydd y lefel o ryddhad a ganiateir yn 100% o atebolrwydd Treth Cyngor gweddillol **ar ôl** ystyried unrhyw ddisgownt/eithriad a Gostyngiad Treth Cyngor y bydd y preswlydd, neu'r cartref, yn deilwng iddynt;
 - Lle bydd person ifanc wedi gadael gofal yn byw gyda pherson arall ac maent yn atebolrwydd ar y cyd ac yn unigol, caniateir rhyddhad ar raddfa o 50% (elfen bersonol o 25% ar gyfer y sawl sy'n gadael gofal ac elfen o 25% yn erbyn yr eiddo). Petai'r unigolyn sydd ddim wedi gadael gofal yn methu cyflawni eu hatebolrwydd, ni fydd "atebolrwydd ar y cyd ac yn unigol" yn golygu fod eu dyled hwy yn cael ei gysylltu i'r sawl sydd wedi gadael gofal;
 - Bydd y rhyddhad yn cael ei ganiatáu yn erbyn atebolrwydd sy'n codi o 1 Ebrill 2018 ymlaen a bydd gan y Cyngor ddisgresiwn i ôl-ddyddio unrhyw gais yn y dyfodol yn ôl i 1 Ebrill 2018;
 - Ni gynhelir prawf modd ar gyfer y rhyddhad, a ni fydd yn amodol ar amgylchiadau unigol y sawl sy'n gadael gofal os ydynt rhwng oedrannau 18 a 25.

10. Ni fydd y Cyngor nid ei ad-dalu gan Lywodraeth Cymru am yr incwm a gollwyd. Fodd bynnag, pe bai cyllid ar gael gan Lywodraeth Cymru yn y dyfodol, bydd yr Adran Gyllid yn paratoi a chyflwyno cais o dan unrhyw gynllun o'r fath.
11. Gweinyddir y cynllun gan Adran Gyllid y Cyngor a fydd yn cydweithio gyda'r Adran Plant a Chefnogi Theuluoedd i ddatblygu prosesau a fydd yn ei gwneud mor hawdd â phosibl i'r rhai sy'n gadael gofal i gael y rhyddhad hwn. Ar gyfer pobl ifanc sy'n gadael gofal yng Ngwynedd, dylai'r broses fod yn anweledig a di-dor, gyda Gwasanaethau Plant yn cofrestru'r rhai sy'n gadael gofal yn awtomatig gyda'r Adran Gyllid ar gyfer y rhyddhad. Fodd bynnag, disgwylir y bydd Gwasanaethau Plant yn cefnogi'r rhai sy'n gadael gofal gyda ceisiadau ar gyfer disgowntau, eithriadau a Gostyngiad Treth Cyngor y mae gan y person sy'n gadael gofal hawl iddynt.
12. Ar gyfer yr unigolion hynny sy'n byw yng Ngwynedd ond gadael gofal cyngor arall, bydd y Cyngor yn ceisio gwneud y broses ymgeisio am y rhyddhad mor syml â phosibl.
13. Ar sail y cyfrifiadau a wnaed gan yr Adran Gyllid, amcangyfrifir na fydd caniatáu'r rhyddhad hwn yn costio mwy na £20,000 y flwyddyn, ac mae'n yn debygol o gostio llai na hyn. Bydd cost y cynllun yn cael ei ysgwyddo'n gyfan gwbl gan Gronfa Casglu Treth Cyngor Gwynedd.

CAMAU NESAF AC AMSERLEN

14. Os bydd y Cabinet yn penderfynu caniatáu'r rhyddhad, bydd y polisi a sefydlir yn cael ei ddefnyddio am y flwyddyn ariannol gyfan yn cychwyn 1 Ebrill 2018, a bydd biliau addasiedig yn cael eu hanfon i'r pobl berthnasol.

UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

Panel Rhiantu Corfforaethol

15. Trafodwyd y mater yma gan y Panel Rhiantu Corfforaethol yn Ebrill 2018, a benderfynodd wneud cais i'r Cabinet ganiatáu'r rhyddhad dewisol i'r rhai'n gadael gofal.

Asesiad Effaith Cydraddoldeb

16. Fel gyda phob penderfyniad pellgyrhaeddol, rhaid i'r Cyngor roi'r ystyriaeth ddyledus i'w ddyletswyddau statudol i gynnal asesiadau effaith ar gydraddoldeb o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a Dyletswyddau Cydraddoldeb Sector Cyhoeddus Cymru 2011 ac i'r holl ystyriaethau perthnasol eraill.
17. Cynhaliwyd Asesiad Effaith Cydraddoldeb yn unol â'r gofynion statudol sydd ar y Cyngor. Gan fod y rhyddhad yma yn effeithio ar nifer fychan iawn o unigolion gyda nodweddion penodol iawn, nid ydym yn credu fod materion cydraddoldeb penodol sydd angen tynnu sylw'r Cabinet atynt wrth ystyried y mater yma.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

18. Mae dyletswydd i weithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, sef ceisio sicrhau fod anghenion y presennol yn cael ei ddiwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion. Wrth weithredu yn unol â'r ddyletswydd gyffredinol yma mae angen i'r Cyngor ystyried pwysigrwydd effaith hirdymor, bod yn integredig, cynhwysol, cydweithio ac ataliol wrth ddatblygu'r cynnig gerbron.

19. Mae'r manteision i drigolion Gwynedd o gefnogi'r rhai sy'n gadael gofal i gael sail ariannol gadarn a'u grymuso i gael mynediad at a chynnal cartref yn glir. Os bydd yr holl ostyngiadau Treth Cyngor yn cael eu hasesu, bydd y gost i drethdalwyr Gwynedd yn gymesurol fychan, ond bydd yr effaith i'r unigolion yn sylweddol a'r budd ehangach i'r Gymdeithas yn dod yn glir dros amser.

Barn yr aelod lleol

Dim yn fater lleol.

Barn y swyddogion statudol

Swyddog Monitro:

Dim sylwadau o safbwynt priodoldeb

Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelodau Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.